Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
ELEANOR SHARPSTON
13 päivänä syyskuuta 2016 [1]

Asia C-141/15

Doux SA,
Doux SA:n saneerausmenettelyssä selvittäjänä toimiva asianajaja Sophie Gautier ja SCP Valliot-Le Guenevé-Abittbol, Doux SA:n saneerausmenettelyssä selvittäjänä toimivan asianajaja Valliot'n edustamana,
vastaan
Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer)

(Ennakkoratkaisupyyntö – Tribunal administratif de Rennes (Rennesin hallintotuomioistuin, Ranska))

Vientitukien myöntämisen edellytykset — Asetuksen (EY) N:o 612/2009 28 artiklan 1 kohdan tulkinta — Laadultaan virheetön, kunnollinen ja myyntikelpoinen — Ilmaisun pitää kaupan unionin alueella "tavanomaisissa olosuhteissa" merkitys — Jäädytetyn siipikarjanlihan vesipitoisuudelle asetetut raja-arvot — Raja-arvojen vanhentuneisuus — Vesipitoisuuden tarkastuksiin ja tarkastusten tulosten vastakkaista analyysiä koskeviin pyyntöihin liittyvät viejän oikeudet

1. Jäädytetyn siipikarjanlihan tuotannossa käytettävä jäähdytysmenetelmä johtaa veden imeytymiseen lopputuotteeseen. Unionin lainsäädännössä asetetaan raja-arvot kokonaisvesipitoisuudelle (ts. luontaiselle fysiologiselle vesipitoisuudelle + imeytyneelle vedelle), jota pidetään hyväksyttävänä. Tässä ennakkoratkaisupyynnössä Tribunal administratif de Rennes (Rennesin hallintotuomioistuin, Ranska) pyytää ohjeita näiden säännösten ja vientitukien maksamista koskevien unionin sääntöjen tulkintaan.

2. Yhteisessä maatalouspolitiikassa unionille annetaan useita välineitä, joilla se voi tukea sellaisista tuotteista saatavaa hintaa, jotka talouden toimijat ovat tuottaneet unionin alueella ja jotka viedään kolmansiin maihin. Erityisen merkityksellisiä tämän ratkaisuehdotuksen kannalta ovat vientituet, jotka maksetaan siipikarjanlihan tuottajille, jotta nämä voivat viedä unionissa tuotettua siipikarjanlihaa (jäädytetty kananpoika mukaan luettuna) kannattavasti maailmanmarkkinoille, joilla hinnat ovat alhaisemmat kuin unionin kotimarkkinoilla. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on epävarma siitä, onko asetuksessa (EY) N:o 543/2008 [2] säädettyjä siipikarjanlihan kaupan pitämisen vaatimuksia ja etenkin vesipitoisuudelle asetettuja raja-arvoja koskevia säännöksiä noudatettava, jotta siipikarjanlihan vientitukijärjestelmästä annetussa asetuksessa (EY) N:o 612/2009 [3] vientitukien saamiselle säädetyt edellytykset täyttyvät. Se haluaa myös selvittää niiden testausmenetelmien pätevyyden, joita käytetään sen määrittämiseksi, sisältävätkö jäädytetyt kananpojan ruhot vettä raja-arvot ylittävän määrän. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lisäksi, sisältyykö asetukseen N:o 543/2008 riittävän täsmällisiä säännöksiä, joiden perusteella kansalliset toimivaltaiset viranomaiset voivat tehdä

1 — Alkuperäinen kieli: englanti.

2 — Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä siipikarjanlihan kaupan pitämisen vaatimusten osalta 16.6.2008 annettu komission asetus (EUVL 2008, L 157, s. 46). Kyseisellä asetuksella kumottiin siipikarjanlihan kaupan pitämisen vaatimuksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1906/90 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 5.6.1991 annettu komission asetus (ETY) N:o 1538/91 (EYVL 1991, L 143, s. 11). Ks. jäljempänä alaviite 5.

3 — Maataloustuotteiden vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 7.7.2009 annettu komission asetus (uudelleenlaadittu toisinto) (EUVL 2009, L 186, s. 1).

jäädytetyn siipikarjanlihan vesipitoisuuden tarkastuksia, ja ovatko menettelyt, joiden mukaisesti talouden toimijat voivat pyytää teurastamoilla tehtyjen tarkastusten tulosten vastakkaista analyysiä, Euroopan unionin perusoikeuskirjan [4] 41 artiklassa taatun hyvää hallintoa koskevan perusoikeuden mukaisia.

Lainsäädäntö

Asetus N:o 1234/2007

3. Asetuksessa (EY) N:o 1234/2007 [5] vahvistettiin säännöt, jotka koskevat muun muassa siipikarjanlihan yhteistä markkinajärjestelyä. Sen liitteessä XIV olevan B kohdan 2 alakohdassa säädettiin, että asetuksessa säädettyjä siipikarjanlihan kaupan pitämistä koskevia vaatimuksia ei sovelleta vientiin unionin ulkopuolelle tarkoitettuun siipikarjanlihaan. [6]

4. Sen 121 artiklan e alakohdassa annettiin Euroopan komissiolle valtuudet vahvistaa yksityiskohtaiset säännöt, jotka koskevat muun muassa siipikarjanlihan kaupan pitämisen vaatimuksia. Näihin toimiin kuuluivat ”säännöt, joita sovelletaan prosentteina ilmaistavan veden imeytymisen osalta tuoreiden, jäädytettyjen ja pakastettujen ruhojen ja palojen valmistuksessa sekä tältä osin tehtävät merkinnät” (121 artiklan e alakohdan vii alakohta).

Asetus N:o 543/2008

5. Asetuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaan siipikarjanliha voidaan luokitella ”A- tai B-luokkaan”. Jotta siipikarjan ruhot voidaan luokitella A- tai B-luokkaan, niiden on täytettävä mainitussa säännöksessä luetellut vähimmäisvaatimukset, eli niiden on oltava a) kokonaisia; b) puhtaita, vailla vieraita aineita, likaa ja verta; c) vailla vieraita hajuja; d) vailla näkyviä veritahroja, jolloin kuitenkin pienet, tuskin havaittavat tahrat sallitaan; e) vailla esiin työntyviä katkenneita luita ja f) vailla suuria ruhjeita. Siipikarjanlihan on lisäksi täytettävä tietyt (7 artiklan 2 kohdassa säädetyt) vaatimukset, jotta ne voidaan luokitella A-luokkaan. [7]

4 — EUVL 2010, C 83, s. 389; jäljempänä perusoikeuskirja.

5 — Maatalouden yhteisestä markkinajärjestelystä ja tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityissäännöksistä 22.10.2007 annettu neuvoston asetus (yhteisiä markkinajärjestelyjä koskeva asetus) (EUVL 2007, L 299, s. 1). Kyseisellä asetuksella kumottiin tietyistä siipikarjan kaupan pitämisen vaatimuksista 26.6.1990 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1906/90 (EYVL 1990, L 173, s. 1). Asetus N:o 1234/2007, joka muodosti voimassa olevan unionin lainsäädännön pääasian taustalla olevien tosiseikkojen tapahtumahetkellä, on sittemmin kumottu maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä 17.12.2013 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1308/2013 (EUVL 2013, L 347, s. 671).

6 — Ks. lisäksi asetuksen N:o 1234/2007 116 artikla. Asetuksen liitteessä XIV olevan B kohdan 2 alakohdasta säädettiin aiemmin asetuksen N:o 1906/90 1 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa.

7 — Jako A- ja B-luokkaan tehdään näytteiden tarkastusten ja näytteen muodostamassa erässä olevien virheiden lukumäärän perusteella. Virheellisten yksiköiden sallittu lukumäärä erässä esitetään 8 artiklan 2 kohdan taulukossa. B-luokkaan kuuluvan kananpojan tapauksessa virheellisten yksilöiden sallittu lukumäärä on kaksinkertainen A-luokkaan kuuluvaan kananpoikaan nähden (8 artiklan 4 kohta). Euroopan unionissa tuotetun siipikarjanlihan osalta kansallisten toimivaltaisten viranomaisten on kiellettävä sellaisten erien kaupan pitäminen, joissa virheellisten yksilöiden lukumäärä on suurempi kuin B-luokkaan kuuluvan kananpojan tapauksessa sallittu lukumäärä (8 artiklan 5 kohta).

6. Asetuksen N:o 543/2008 15 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa: ”Rajoittamatta 16 artiklan 5 kohdan – – säännösten soveltamista, kaupan tai ammatillisen toiminnan kohteena olevia jäädytettyjä tai pakastettuja kananpoikia voidaan pitää kaupan [Euroopan unionin] sisällä ainoastaan, jos vesipitoisuus ei ylitä liitteessä VI (valutuskoe) tai liitteessä VII (kemiallinen koe) kuvailtujen analyysimenetelmien avulla todettuja välttämättömiä teknisiä arvoja.” [8] Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on valvottava, että teurastamot toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet mainitun säännöksen noudattamiseksi. [9]

7. Menettely veden imeytymisen tarkastamiseksi tuotantolaitoksessa (”Teurastamokoe”) esitetään liitteessä IX. Siinä olevassa 10 kohdassa säädetään seuraavat ulkopuolisen veden suurimmat sallitut kokonaispitoisuudet: i) ilmajäähdytys: 0 prosenttia, ii) haihdutusjäähdytys: 2 prosenttia ja iii) vesijäähdytys: 4,5 prosenttia.

8. Asetuksen 16 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Veden imeytyminen on tarkastettava säännöllisesti liitteessä IX annettujen ohjeiden mukaisesti tai liitteessä VI annettujen ohjeiden mukaisesti teurastamoissa vähintään kerran kahdeksan tunnin mittaisen työjakson aikana.

Kun näissä tarkastuksissa ilmenee, että imeytyvän veden määrä on tässä asetuksessa sallittua kokonaisvesipitoisuutta suurempi, ottaen huomioon niissä siipikarjan ruhojen valmistusvaiheissa tapahtuvan veden imeytyminen, joita tarkastus ei koske, ja joka tapauksessa kun veden imeytyminen on liitteessä IX olevassa 10 kohdassa tai liitteessä VI olevassa 7 kohdassa tarkoitettuja arvoja suurempi, teurastamojen on välittömästi toteutettava valmistusjärjestelmän kannalta välttämättömät tekniset toimenpiteet.

2. Kaikissa 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa ja joka tapauksessa vähintään joka toinen kuukausi 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut jäädytettyjen ja pakastettujen kananpoikien vesipitoisuuden tarkastukset suoritetaan toimivaltaisten viranomaisten toimesta tai niiden valvonnassa pistokokein kunkin valmistuslaitoksen osalta liitteessä VI tai liitteessä VII annettujen ohjeiden mukaisesti jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten valinnan mukaan. Näitä tarkastuksia ei tule suorittaa niille ruhoille, joiden osalta esitetään toimivaltaisen viranomaisen hyväksymä todiste siitä, että ne on tarkoitettu yksinomaan vientiin.

– –

5. Jos 2 kohdassa tarkoitettujen tarkastusten tulos ylittää sallitut rajat, on katsottava, että kyseinen erä ei noudata tämän asetuksen säännöksiä. Tällöin kyseinen teurastamo voi kuitenkin pyytää, että jäsenvaltion vertailulaboratoriossa toteutetaan vastakkainen analyysi käyttämällä jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen valitsemaa menetelmää. Tämän vastakkaisen analyysin kustannuksista vastaa erän haltija.

8 — Vesipitoisuuden raja-arvot (jäljempänä asetetut raja-arvot) esitetään liitteessä VI (”Sulatettaessa tapahtuvan vesihäviön määritys (Valutuskoe)”) ja liitteessä VII (”Kananpoikien kokonaisvesipitoisuuden määritys (Kemiallinen koe)”). Valutuskoe on menetelmä, jota käytetään jäädytettyjen tai pakastettujen kananpoikien (tässä ratkaisuehdotuksessa ”jäädytetyillä kananpojilla” tarkoitetaan myös pakastettuja kananpoikia) sulatuksen yhteydessä syntyvän vesimäärän määritykseen. Ruhoon katsotaan imeytyneen liikaa vettä käsittelyn aikana seuraavien raja-arvojen ylittyessä: i) ilmajäähdytyksessä: 1,5 prosenttia, ii) haihdutusjäähdytyksessä: 3,3 prosenttia ja iii) vesijäähdytyksessä: 5,1 prosenttia (liitteessä VI oleva 7 kohta). Kemiallista koetta käytetään jäädytettyjen kananpoikien kokonaisvesipitoisuuden määrittämiseen. Se käsittää näiden lintujen homogenoiduista ruhoista otettujen näytteiden vesi- ja valkuaispitoisuuksien määrittämisen. Tulokset lasketaan liitteessä VII olevassa 6 kohdassa, jossa esitetään tiettyjä kaavoja tätä tarkoitusta varten, vahvistettujen sääntöjen mukaisesti. Kyseisessä liitteessä olevassa 6.5 kohdassa säädetään, että jos seitsemän ruhon vesipitoisuuden keskimääräinen arvo, sellaisena kuin se on määritetty 6.2 kohdassa, ei ylitä 6.4 kohdassa (jossa esitetään kaava ilma-, haihdutus- ja vesijäähdytyksen yhteydessä imeytyneen veden väistämättömän teknisen vähimmäismäärän määrittämiseksi) säädettyjä rajoja, tarkastettavaa siipikarjamäärää pidetään säännösten mukaisena.

9 — 15 artiklan 2 kohta.

6. Jos, tarvittaessa vastakkaisen analyysin jälkeen, kyseistä erää pidetään tämän asetuksen säännösten vastaisena, toimivaltainen viranomainen toteuttaa aiheelliset toimenpiteet, joiden tarkoituksena on mahdollistaa mainitun erän kaupan pitäminen [Euroopan unionissa] sellaisenaan sillä edellytyksellä, että kyseisten ruhojen yksittäispakkaukset sekä ryhmäpakkaukset varustetaan teurastamossa toimivaltaisen viranomaisen valvonnassa nauhalla tai etiketillä, jossa on vähintään yksi liitteessä X olevista maininnoista punaisin isoin kirjaimin.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu erä pidetään toimivaltaisen viranomaisen valvonnassa, kunnes se käsitellään tämän kohdan säännösten mukaisesti tai jollei asiasta toisin säädetä. Jos toimivaltaiselle viranomaiselle todistetaan, että ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu erä on tarkoitettu vientiin, toimivaltainen viranomainen toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet sen estämiseksi, ettei kyseistä erää pidetä kaupan [Euroopan unionissa].

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetut maininnat on sijoitettava näkyvään paikkaan siten, että ne ovat selvästi nähtävissä, helposti luettavissa ja häviämättömiä. Muu merkintä tai kuvio ei saa millään tavalla peittää, merkitä tai katkaista niitä. Yksittäispakkauksissa kirjainten on oltava vähintään yhden senttimetrin ja ryhmäpakkauksissa kahden senttimetrin korkuisia.” [10]

9. Asetuksen 18 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on annettava ”– – 15, 16 – – artiklassa säädettyjä tarkastuksia kaikissa kaupan pitämisen vaiheissa koskevat yksityiskohtaiset käytännön säännöt, jotka koskevat myös kolmansista maista tulevan tuonnin tarkastamista liitteiden VI ja VII mukaisen tulliselvityksen yhteydessä. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava näistä säännöistä toisille jäsenvaltioille ja komissiolle. – –”

Asetus N:o 612/2009

10. Asetuksen (EY) N:o 612/2009 [11] 28 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tukea ei myönnetä tuotteille, jotka eivät ole vienti-ilmoituksen vastaanottamispäivänä laadultaan virheettömiä, kunnollisia ja myyntikelpoisia.

Tuotteet täyttävät ensimmäisen alakohdan vaatimukset, kun niitä voidaan pitää kaupan [Euroopan unionin] alueella tavanomaisissa olosuhteissa sellaisina kun ne kuvaillaan tukihakemuksessa, ja jos tuotteet on tarkoitettu ihmisravinnoksi, niiden ominaisuudet tai kunto eivät estä niiden käyttöä tai rajoita huomattavasti niiden käyttöä tähän tarkoitukseen.

Tuotteiden osalta ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettujen vaatimusten noudattaminen on tarkastettava [Euroopan unionissa] voimassa olevien vaatimusten tai käytäntöjen mukaisesti.

Tuki myönnetään kuitenkin myös silloin kun vietyihin tuotteisiin sovelletaan määrämaissa pakollisia, erityisesti terveyttä tai hygieniaa koskevia erityisvaatimuksia, jotka eivät vastaa [Euroopan unionissa] voimassa olevia vaatimuksia tai käytäntöjä. Viejän on toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä osoitettava, että tuotteet ovat määräpaikkana olevien kolmansien maiden pakollisten vaatimusten mukaiset.

Tietyille tuotteille voidaan lisäksi antaa erityissäännöksiä.”

10 — 16 artiklan 6 kohdan ensimmäisessä alakohdassa mainitun etiketin liitteessä X esitetty sanamuoto on seuraava: ”Vesipitoisuus ylittää [EU]-normin”.

11 — Asetuksella N:o 612/2009 kumottiin ja korvattiin maataloustuotteiden vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 15.4.1999 annettu komission asetus (EY) N:o 800/1999 (EYVL 1999, L 102, s. 11). Sillä puolestaan oli kumottu ja korvattu maataloustuotteiden vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 27.11.1987 annettu komission asetus (ETY) N:o 3665/87 (EYVL 1987, L 351, s. 1).

Tullikoodeksi

11. Asian kannalta merkityksellisenä ajankohtana vietävien tavaroiden tarkastamisesta säädettiin asetuksessa (EY) N:o 450/2008.[12] Tulli-ilmoituksen jättävällä henkilöllä (jäljempänä ilmoittaja) tai hänen edustajallaan oli oikeus olla läsnä tavaroita tarkastettaessa ja näytteitä otettaessa (118 artiklan 2 kohta). Ilmoittajalla oli myös oikeus pyytää lisätarkastusta tai -näytteenottoa arvioidessaan, etteivät toimivaltaisten viranomaisten saamat tulokset koske tarkastamatonta osaa ilmoituksessa tarkoitetuista tavaroista (119 artiklan 1 kohdan toinen alakohta).

Asetus N:o 1276/2008

12. Asetuksen (EY) N:o 1276/2008[13] 1 artiklan mukaan asetuksessa säädetään tietyistä menettelyistä sen valvomiseksi, että vientitukien maksuun oikeuttavat toimet on toteutettu sääntöjen mukaisesti. Sen 5 artiklan 4 kohdassa säädetään, että jos tuotteen aitoon, virheettömään ja myyntikelpoiseen laatuun kohdistuu konkreettisia epäilyjä, vientitullitoimipaikan on varmistettava, että tuote on sovellettavien unionin säännösten mukainen.

Tosiseikat, asian käsittelyn vaiheet ja ennakkoratkaisukysymykset

13. Doux SA on talouden toimija, joka tuottaa siipikarjanlihaa unionissa. Sen toimintaan kuuluu jäädytettyjen kananpoikien vienti kolmansiin maihin. Doux on saanut vientitukia unionin järjestelmästä, joka koskee siipikarjanliha-alan yhteistä markkinajärjestelyä. Saadakseen näitä tukia Doux'n on annettava takeet (vakuudet) siitä, että se noudattaa jäädytetyn siipikarjanlihan vientiin liittyviä velvoitteita. Velvoitteisiin kuuluu sen vaatimuksen täyttäminen, että viedyt tuotteet ovat ”laadultaan virheettömiä, kunnollisia ja myyntikelpoisia” asetuksen N:o 612/2009 28 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

14. Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (jäljempänä FranceAgriMer) teki tarkastuksia Doux'n vientiin tarkoitetulle siipikarjanlihalle ja totesi, että tuotteiden vesipitoisuus ylitti asetuksen N:o 543/2008 liitteissä VI ja VII asetetut raja-arvot. FranceAgriMer teki näin ollen 22.7.2013 päätöksen (jäljempänä riidanalainen päätös), jolla se esti vientitukihakemuksiin liittyvien vakuuksien vapauttamisen 21.4.2013 jälkeen vastaanotettujen vaatimusten osalta.[14] Doux nosti kanteen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa ja vaatii riidanalaisen päätöksen kumoamista.

15. Doux väittää, ettei asetuksen N:o 543/2008 15 artiklassa säädettyjä raja-arvoja sovelleta vientiin ja että riidanalaista päätöstä rasittaa oikeudellinen virhe, koska siinä asetetaan vientitukioikeuden edellytykseksi viedyn jäädytetyn siipikarjanlihan vesipitoisuus.

16. FranceAgriMer katsoo, että asetuksen N:o 612/2009 28 artiklan 1 kohdan mukaan vientitukea ei myönnetä tuotteille, jos kyseisiä tuotteita ei voida pitää kaupan unionin alueella tavanomaisissa olosuhteissa ja jos tällaiset tuotteet eivät ole vienti-ilmoituksen vastaanottamispäivänä ”laadultaan virheettömiä, kunnollisia ja myyntikelpoisia”. Jäädytetty siipikarjanliha, jonka vesipitoisuus ylittää asetetut raja-arvot, ei täytä 28 artiklan 1 kohdan vaatimusta eikä siten ole oikeutettu tukeen.

12 — Yhteisön tullikoodeksista 23.4.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (uudistettu tullikoodeksi) (EUVL 2008, L 145, s. 1). Sillä kumottiin yhteisön tullikoodeksista 12.10.1992 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2913/92 (EYVL 1992, L 302, s. 1), johon komissio viittaa kirjallisissa huomautuksissaan. Asetus N:o 450/2008 kumottiin ja korvattiin 29.10.2013 alkaen unionin tullikoodeksista 9.10.2013 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 952/2013 (EUVL 2013, L 269, s. 1). Ks. lisäksi jäljempänä tämän ratkaisuehdotuksen 14 kohta ja alaviite 14.

13 — Tukea tai muita taloudellisia suorituksia saavien maataloustuotteiden viennin valvonnasta fyysisten tarkastusten avulla 17.12.2008 annettu komission asetus (EUVL 2008, L 339, s. 53).

14 — Ennakkoratkaisupyyntöön ei sisälly tietoa siitä, milloin Doux'n vientiin tarkoitettujen jäädytettyjen kananpoikien erien tarkastukset tarkasti ottaen tehtiin. Olen näin ollen käsitellyt tätä asiaa unionin lainsäädännön perusteella, sellaisena kuin se oli voimassa riidanalaisen päätöksen tekoajankohtana.

17. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on lykännyt asian käsittelyä ja pyytänyt unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua seuraaviin kysymyksiin:

”1) Onko [asetuksen N:o 543/2008] 15 artiklassa ja kyseisen asetuksen liitteissä VI ja VII määritetty vesipitoisuuden raja-arvo komission [asetuksen N:o 612/2009] 28 artiklan 1 kohdassa ja 7.9.2006 annetussa tuomiossa Nowaco Germany GmbH v. Hauptzollamt Hamburg-Jonas[15] tarkoitettu virheettömän, kunnollisen ja myyntikelpoisen laadun vaatimus?

2) Voidaanko jäädytettyä siipikarjanlihaa, joka ylittää [asetuksen N:o 543/2008] 15 artiklassa ja kyseisen asetuksen liitteissä VI ja VII määritetyn vesipitoisuuden raja-arvon ja jolla on toimivaltaisen viranomaisen myöntämä terveystodistus, pitää kaupan unionissa [asetuksen N:o 612/2009] 28 artiklassa tarkoitetuissa tavanomaisissa olosuhteissa, ja jos voidaan, millaisissa olosuhteissa?

3) Onko unionin oikeuden ja erityisesti oikeusvarmuuden periaatteen mukaista se, että vesipitoisuuden raja-arvona on edelleen [asetuksen N:o 543/2008] liitteessä VI määritetty 5,1 prosenttia eikä tätä arvoa ole muutettu vuosikymmeniin huolimatta kasvatuskäytäntöjen väitetystä muuttumisesta ja tietyissä tieteellisissä tutkimuksissa esitetystä arvostelusta, jonka mukaan mainittu raja-arvo olisi vanhentunut?

4) Ovatko [asetuksen N:o 543/2008] liitteet VI ja VII riittävän täsmällisiä asetuksen 15 artiklassa säädettyjen tarkastusten suorittamiseksi, vai olisiko Ranskan määritettävä ’tarkastuksia koskevat yksityiskohtaiset käytännön säännöt’ ’kaikissa kaupan pitämisen vaiheissa’, sillä muuten se ei voi vedota viennin yhteydessä suoritettuihin tarkastuksiin?

5) Voidaanko vastakkaista analyysiä koskevat vaatimukset, joita sovelletaan [asetuksen N:o 543/2008] 16 artiklan 2 kohdan, luettuna yhdessä sen 5 kohdan kanssa, säännösten mukaisesti teurastamoissa tehtävien tarkastusten tuloksiin, ulottaa koskemaan tarkastuksia, jotka tehdään vietyjen tuotteiden kaupan pitämisen yhteydessä osapuolten läsnä ollessa, erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjan 41 artiklan nojalla?”

18. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet Doux, Ranskan hallitus ja komissio, jotka kaikki esittivät suullisia huomautuksia 3.3.2016 pidetyssä istunnossa.

Asian tarkastelu

Tutkittavaksi ottaminen

19. Doux, Ranska ja komissio kaikki toteavat, ettei ennakkoratkaisupyynnössä esitetä riittävän yksityiskohtaisesti riidanalaisen päätöksen perustana olevia tosiseikkoja. Näin ollen ei ole täysin selvää, että ennakkoratkaisupyyntö voidaan ottaa tutkittavaksi.

20. Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on katsottu, että jotta unionin oikeutta voitaisiin tulkita siten, että tulkinnasta olisi kansalliselle tuomioistuimelle hyötyä, sen on määriteltävä esittämiinsä kysymyksiin liittyvät tosiseikat ja oikeudelliset seikat tai ainakin selostettava ne tosiseikkoja koskevat olettamukset, joihin nämä kysymykset perustuvat. Ennakkoratkaisupyynnöissä annetut tiedot eivät lisäksi ole tarpeen ainoastaan sen vuoksi, että unionin tuomioistuin voi antaa hyödyllisiä vastauksia, vaan myös siksi, että jäsenvaltioiden hallituksilla ja muilla osapuolilla, joita asia koskee, on

15 — Tuomio 7.9.2006, C-353/04, EU:C:2006:522; jäljempänä tuomio Nowaco Germany.

mahdollisuus esittää huomautuksia Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 20 artiklan mukaisesti. Jotta voidaan varmistua siitä, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltävässä asiassa esittämät tiedot täyttävät nämä vaatimukset, on tarkasteltava esitettyjen kysymysten luonnetta ja laajuutta. [16]

21. Asianosaiset viittaavat kirjallisissa huomautuksissaan tiettyihin puutteisiin tosiseikkojen kuvauksessa. Doux'n mukaan jäädytettyjen kananpoikien maailmanmarkkinoita hallitsee kaksi brasilialaista viejää, joiden markkinaosuus on noin 70 prosenttia. Doux'n osuus maailmanmarkkinoista taas on noin 15 prosenttia. Se on kolmanneksi suurin viejä maailmassa ja suurin eurooppalainen viejä. Doux'n taloudellinen selviytyminen on nyt uhattuna FranceAgriMerin sille määräämien seuraamusten vuoksi. [17]

22. Ranskan hallitus selittää kirjallisissa huomautuksissaan, että Doux on saanut vientitukia 1970-luvun puolivälistä lähtien. Maaliskuun 2010 ja maaliskuun 2013 välisenä aikana Ranskan tulliviranomaiset tekivät tarkastuksia Doux'n tuottamien, vientiin tarkoitettujen jäädytettyjen kananpoikien vesipitoisuudesta. Useimmissa tarkastetuissa erissä asetetut raja-arvot ylittyivät. Ranskan ja komission käytyä kirjeenvaihtoa siitä, oliko kyseinen jäädytetty kananpojan liha oikeutettu vientitukiin, komissio aloitti Ranskan osalta tilien tarkastamis- ja hyväksymismenettelyn. Komission näkemyksen mukaan jäädytetyn kananpojan lihan vesipitoisuuden täytyi vastata asetettuja raja-arvoja, jotta se olisi oikeutettu vientitukiin asetuksen N:o 612/2009 28 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Komissio katsoi, etteivät Ranskan viranomaiset olleet valvoneet riittävästi kyseisten kananpoikien vesipitoisuutta sillä seurauksella, että komissio oli saatu maksamaan vientitukia, joita ei olisi kuulunut maksaa. Ranska ilmoitti kiistävänsä komission tulkinnan kyseisestä lainsäädännöstä mutta päätti tehdä riidanalaisen päätöksen odottaessaan unionin tuomioistuimen ratkaisua asiassa.

23. Vaikka ennakkoratkaisupyynnössä esitetyssä tosiseikkojen kuvauksessa saattaakin olla puutteita, ennakkoratkaisukysymyksissä tuodaan esille selkeä tulkintaan liittyvä ongelma. Unionin tuomioistuimelta pyydetään ohjeita säännöksistä, jotka koskevat jäädytetyn siipikarjanlihan vesipitoisuudelle asetettuja raja-arvoja, tulkittuna yhdessä vientitukia koskevien säännösten kanssa. Määräävää ei ole se, mitä osapuolten tosiseikkoja koskevista väitteistä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pitää viime kädessä toteen näytettynä. Katson näin ollen, että unionin tuomioistuimella on riittävästi tietoa, jotta se voi vastata näihin kysymyksiin.

Asiakysymys

Kolmas ennakkoratkaisukysymys

24. Tutkin aluksi kolmatta ennakkoratkaisukysymystä, jolla ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko unionin oikeuden ja erityisesti oikeusvarmuuden periaatteen mukaista se, että asetuksen N:o 543/2008 liitteessä VI olevassa 7 kohdassa määritettyjä raja-arvoja ei ole muutettu vuosikymmeniin huolimatta tietyissä tieteellisissä tutkimuksissa esitetystä arvostelusta, jonka mukaan mainitut raja-arvot olisivat vanhentuneet. Jos näiden raja-arvojen soveltamista pidettäisiin unionin oikeuden vastaisena, muihin ennakkoratkaisukysymyksiin ei olisi tarpeen vastata.

16 — Tuomio 17.7.2008, Raccanelli (C-94/07, EU:C:2008:425, 24–27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

17 — Seuraamuksilla Doux tarkoittaa käsittääkseni niiden vientitukihakemuksiin liittyvien vakuuksien arvoa, joita ei ole vapautettu. Näiden vakuuksien arvo on 52 106 394,36 euroa.

25. Doux väittää, että asetetut raja-arvot ovat vanhentuneita, koska ne eivät vastaa nykyistä tieteellistä tietämystä.[18] Raja-arvot ovat siten ristiriidassa i) asetuksen N:o 1234/2007, johon on otettu asetuksen N:o 1906/90 säännökset ja jossa muun muassa säädetään, että raja-arvot olisi niiden teknisen luonteen vuoksi saatettava usein ajan tasalle,[19] ja ii) sen periaatteen kanssa, että säännösten on kuvastettava asiayhteyttä, johon niiden vaikutukset kohdistuvat. Doux myös väittää, että asetetut raja-arvot ovat oikeusvarmuuden periaatteen vastaisia.

26. Ranskan hallituksen mukaan kolmanteen kysymykseen on tarpeen vastata vain, jos unionin tuomioistuin vastaa ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen kieltävästi. Komissio katsoo, että asetuksen N:o 543/2008 liitteessä VI olevassa 7 kohdassa asetetut raja-arvot ovat päteviä.

27. Yhdyn julkisasiamies Mischon asiassa National Farmers' Union antamassa ratkaisuehdotuksessa[20] esittämään näkemykseen, jonka mukaan oikeussääntöjen alalla mikään ei ole muuttumatonta ja jokaisen lainsäätäjän velvollisuutena on tarkastaa ”jatkuvasti tai ainakin säännöllisesti, että sen asettamat säännöt vastaavat edelleen yhteiskunnan tarpeita, ja toiseksi muuttaa tai jopa kumota säännöt, jotka eivät ole enää ollenkaan perusteltuja ja jotka eivät näin ollen ole enää soveliaita siihen uuteen tilanteeseen, jossa niillä pitää olla oikeusvaikutuksia”.

28. Katson kuitenkin, etteivät nykyiset raja-arvot ole unionin oikeuden vastaisia seuraavista syistä.

29. Ensinnäkin komissio vahvisti noin kahdeksan vuotta sitten asetuksen N:o 1234/2007 121 artiklan e kohdan mukaisesti yksityiskohtaiset säännöt, jotka koskevat siipikarjanlihan kaupan pitämistä, antamalla asetuksen N:o 543/2008.[21] Vaikka pitää paikkansa, että viimeksi mainitun asetuksen liitteissä VI ja VII olevat raja-arvot ovat samat kuin ne, jotka sisältyivät aiemmin 21.10.1993 annettuun asetukseen (EY) N:o 2891/93 (EYVL 1993, L 263, s. 12), pelkästään ajan kuluminen ei tee näistä (muuttumattomista) raja-arvoista vanhentuneita. Komissio selittää kirjallisissa huomautuksissaan, että se teettää parhaillaan uusia tieteellisiä tutkimuksia, ja viittaa erityisesti myös Doux'n mainitsemaan tutkimukseen.[22] Pidän näin ollen kohtuuttoman yksinkertaistettuna väitettä, jonka mukaan komissio ei ole täyttänyt velvoitettaan varmistaa, ovatko nykyiset raja-arvot asianmukaisia. Komissio tarkastelee asiaa parhaillaan. Kun otetaan huomioon, että päätös säilyttää vuonna 1993 asetetut raja-arvot ennallaan tehtiin vuonna 2008, että on uutta tieteellistä näyttöä, jota on arvioitava, ja että elämme nyt vuoden 2016 puoltaväliä, olisi kohtuullista odottaa, että komissio asianmukaista hallinnollista huolellisuutta osoittaen päättää melko pian, tarkistetaanko raja-arvoja vai ei. Tästä ei välttämättä seuraa, että asetettujen raja-arvojen uudelleenarviointi nykyisen tieteellisen näytön valossa tarkoittaa, että ylimääräisen veden raja-arvoja automaattisesti korotetaan tai että, jos näin tapahtuu, korotus on tietyn prosenttimäärän suuruinen. Tämä päätös kuuluu lähtökohtaisesti unionin lainsäätäjän harkintavaltaan.

18 — Doux'n mukaan tieteelliset tutkimukset osoittavat, että kehitykset siipikarjan roduissa ja teurastusiässä/painossa ovat saattaneet aiheuttaa muutoksen Euroopan unionissa tuotetun siipikarjanlihan fysiologisessa vesipitoisuudessa (esim. kananpojissa luontaisesti oleva vesi), minkä vuoksi asetettujen raja-arvojen säännöllinen uudelleentarkastelu on perusteltua. Nykyaikaisen siipikarjan fysiologinen vesipitoisuus on siten suurempi kuin linnuissa, joita kasvatettiin, kun raja-arvot asetettiin vuonna 1993. Sekä lihantuotantoa varten kasvatettavat rodut että siipikarjanlihan jalostusmenetelmät ovat muuttuneet sen jälkeen. Lihaa saadaankin nykyisin linnuista, jotka ovat nuorempia, joiden fysiologinen vesipitoisuus on suurempi ja joiden proteiinipitoisuus on alhaisempi kuin aiemmin kasvatetuilla linnuilla.

19 — Doux vetoaa asetuksen N:o 1906/90 johdanto-osan seitsemänteen perustelukappaleeseen, jonka mukaan asetuksen täytäntöönpanosäännöksiin on todennäköisesti tehtävä toistuvia muutoksia, koska käsiteltävät kysymykset ovat pääasiassa teknisiä.

20 — C-241/01, EU:C:2002:415, 51 kohta.

21 — Kyseisen asetuksen liitteissä VI ja VII asetetut raja-arvot ovat asetuksen N:o 1234/2007 121 artiklan e kohdan vii alakohdassa tarkoitettuja sääntöjä, joita sovelletaan prosentteina ilmaistavan veden imeytymisen osalta tuoreiden, jäädytettyjen ja pakastettujen ruhojen ja palojen valmistuksessa.

22 — Yksi komission pyytämä, äskettäin tehty tutkimus on ”Study of physiological water content of poultry reared in the EU”, Final Report (Report Number LGC CPFC/2012/492). Siinä otettiin näytteitä parvista seitsemässä jäsenvaltiossa, joiden yhteenlaskettu osuus unionin siipikarjantuotannosta oli yli 70 prosenttia vuoden 2009 lukujen perusteella. Tutkimuksessa todettiin, että nuoremmissa linnuissa oli hieman enemmän vettä ja hieman vähemmän proteiinia aiemman (vuonna 1993 tehdyn) tutkimuksen tuloksiin verrattuna ja että vankka näyttö tuki päätöstä mukauttaa unionin lainsäädäntöön sisältyviä raja-arvoja siten, että ne vastaavat unionissa vuonna 2012 kasvatettavia kananpoikia (s. 8).

30. Doux tukeutuu asetukseen N:o 1234/2007 sisältyvään viittaukseen asetuksen N:o 1906/90 säännöksiin tukeakseen väitettään, jonka mukaan komissiolla on velvollisuus saattaa vesipitoisuutta koskevat raja-arvot säännöllisesti ajan tasalle. Asetuksessa N:o 1234/2007 ei kuitenkaan ole tällaisen nimenomaisen velvoitteen sisältävää säännöstä. Asetuksen N:o 1234/2007 johdanto-osan 52 ja 105 perustelukappaleessa pelkästään todetaan, että uuteen asetukseen sisällytetään useita aiempia säädöksiä, mukaan lukien asetus N:o 1906/90, joka kumottiin asianmukaisesti asetuksella N:o 1234/2007.

31. Myöskään viittaus oikeusvarmuuden periaatteeseen ei auta Doux'n asiaa. Kyseinen periaate edellyttää, että unionin lainsäädännön perusteella ne, joita asia koskee, voivat saada selville tarkasti, minkä laajuisia siinä niille asetetut velvoitteet ovat, ja että ne voivat yksiselitteisesti saada tiedon velvollisuuksistaan ja ryhtyä niiden johdosta asianmukaisiin toimenpiteisiin.[23] Nykyinen säännöstö on tämän periaatteen mukainen siltä osin kuin asetetut raja-arvot, erityisesti liitteessä VI olevaan 7 kohtaan sisältyvän valutuskokeen osalta, ovat yksiselitteisiä sisällöltään ja soveltamisalaltaan. Jos tätä säännöstöä ei olisi, ei olisi oikeusvarmuuttakaan.

32. Katson näin ollen, että asetuksen N:o 543/2008 liitteessä VI olevassa 7 kohdassa jäädytettyjen kananpoikien vesipitoisuudelle asetetut raja-arvot ovat unionin oikeuden mukaisia.

Ensimmäinen ja toinen kysymys

33. Ensimmäisellä ja toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää ohjeita asetuksen N:o 612/2009 28 artiklan 1 kohdan merkityksestä ja viittaa erityisesti edellytykseen, jonka mukaan vientitukien saaminen edellyttää, että tuotteet ovat ”laadultaan virheettömiä, kunnollisia ja myyntikelpoisia”. Täyttyykö tämä edellytys, jos vientiin tarkoitetun siipikarjanlihan vesipitoisuus ylittää asetuksen N:o 543/2008 15 artiklassa asetetut raja-arvot? Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee erityisesti, pidetäänkö tällaisia tuotteita kaupan vientitukien maksamista koskevissa säännöksissä tarkoitetuissa ”tavanomaisissa olosuhteissa”.

34. Komission tulkinnan mukaan asetuksen N:o 543/2008 15 artikla ja asetuksen N:o 612/2009 28 artikla tarkoittavat sitä, että jäädytetyn siipikarjanlihan on oltava asetettujen raja-arvojen mukaista, jotta sille voidaan myöntää vientitukia. Doux ja Ranskan hallitus kiistävät tämän näkemyksen.

35. Minäkään en voi hyväksyä komission kyseessä olevasta lainsäädännöstä esittämää tulkintaa.

– Alustavat huomautukset – tuomio Nowaco Germany

36. Unionin tuomioistuin tarkasteli tuomiossa Nowaco Germany sen edellytyksen merkitystä, jonka mukaan tuotteiden on oltava ”laadultaan virheettömiä, kunnollisia ja myyntikelpoisia”. Tarkastettuaan kaksi lähetystä, jotka sisälsivät pakastettuja kanoja, Saksan toimivaltaiset viranomaiset havaitsivat, että osa tuotteista oli virheellisiä – näytteet osoittivat, että tietyissä ruhoissa oli katkenneita ja esiin työntyviä luita. Toimivaltaiset viranomaiset vahvistivat näin ollen vientituen määräksi kahta lähetystä varten 0 Saksan markkaa (Finanzgericht määräsi myöhemmin viranomaiset myöntämään puolet

23 — Ks. mm. tuomio 29.3.2011, ArcelorMittal Luxembourg v. komissio ja komissio v. ArcelorMittal Luxembourg ym. (C-201/09 P ja C-216/09 P, EU:C:2011:190, 68 kohta) ja äskettäin tuomio 10.9.2015, Nannoka Vulcanus Industries (C-81/14, EU:C:2015:575, 61 kohta).

lähetykselle maksettavasta vientituesta). Nowaco väitti, että asetuksen N:o 1906/90[24] 1 artiklan 3 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan perusteella mainitussa asetuksessa säädettyjä kaupan pitämisen vaatimuksia ei sovelleta siipikarjanlihan vientiin ja että sillä on näin ollen oikeus täysimääräiseen vientitukeen.

37. Yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi Nowacon väitteet. Sen perusteluja on syytä tutkia hieman tarkemmin.

38. Ensinnäkin yhteisöjen tuomioistuin palautti mieleen, että se oli vastaavassa yhteydessä jo todennut, että ”vaatimus, jonka mukaan tuotteen on oltava ’laadultaan virheetön, kunnollinen ja myyntikelpoinen’, on vientitukien myöntämisen yleinen ja objektiivinen edellytys ja että tuote, jota ei voida pitää kaupan [Euroopan unionin] alueella ’tavanomaisissa olosuhteissa’, ei täytä näitä laatuvaatimuksia”.[25] Se myös huomautti, että ”se, että tuotteen myyntikelpoisuus ’tavanomaisissa olosuhteissa’ on olennainen osa käsitettä ’laadultaan virheetön, kunnollinen ja myyntikelpoinen’, käy selvästi ilmi maataloustuotteiden vientitukiin liittyvästä lainsäädännöstä, koska asetuksesta N:o 1041/67[26] lähtien kaikissa asian kannalta merkityksellisissä asetuksissa on toistettu sekä käsite ’laadultaan virheetön, kunnollinen ja myyntikelpoinen’ että tuotteen myyntikelpoisuus ’tavanomaisissa olosuhteissa’ vaatimuksina sille, että tuotteelle voidaan maksaa vientitukea”.[27] Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan tästä seurasi, että ”[Euroopan unionista] kolmanteen maahan vietävän tuotteen voidaan katsoa olevan ’laadultaan virheetön, kunnollinen ja myyntikelpoinen’ ja siten oikeuttavan vientitukeen vain, jos sitä voidaan pitää [Euroopan unionin] alueella kaupan ’tavanomaisissa olosuhteissa’, ja tämän tuotteen on siis täytettävä laatuvaatimukset, jotka koskevat sen kaupan pitämistä ihmisravinnoksi [Euroopan unionissa]”.[28]

39. Seuraavaksi yhteisöjen tuomioistuin vahvisti, ettei unionin säännöksissä määritetä vientikelpoisuuden edellytyksiä sellaisenaan. Vaikka tuote ei täytä laatuvaatimuksia, jotka ovat kriteerejä, jotka koskevat kaupan pitämistä unionissa tavanomaisissa olosuhteissa (ja jotka vahvistettiin tuolloin asetuksen N:o 1538/91 6 ja 7 artiklassa), tuotetta voidaan lähtökohtaisesti viedä.[29] Kyseisiä säännöksiä ei sovelleta varsinaisiin vientitoimiin, vaan niiden tarkoituksena on ainoastaan vahvistaa oikeus unionin myöntämään taloudelliseen tukeen.[30] Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan tulkinta, jolla mahdollistettaisiin tuotteiden, jotka eivät vastaa kaupan pitämisen vaatimuksia unionissa, viennin tukeminen, olisi osoitus unionin vientitukijärjestelmän epäjohdonmukaisuudesta.[31]

40. Ratkaisevaa on, että yhteisöjen tuomioistuin erotti tämän jälkeen (tuomion 38 kohdassa) kaksi vaatimustyyppiä. Ensimmäisen ryhmän muodostivat ”asetuksen N:o 1538/91 6 artiklan 1 kohdassa säädetyt vähimmäisvaatimukset (kuten muun muassa se, että vieraita aineita tai hajuja tai näkyviä veritahroja ei ole)”. Niitä kuvattiin ”vaatimuksiksi, jotka koskevat välittömästi tuotteiden laatua”. Näiden vaatimusten noudattamatta jättäminen tarkoitti näin ollen sitä, ettei tuote täyttäisi unionissa sovellettavia kaupan pitämisen vaatimuksia. Toisen vaatimusryhmän kuvauksen mukaan niitä ovat ”muut (esim. tuotteiden nimikkeisiin ja merkintöihin liittyvät) säännökset, joiden tarkoituksena on tiedottaminen kuluttajille ja taloudellisille toimijoille”. Yhteisöjen tuomioistuin totesi *tästä* vaatimuksesta, että ”niihin [ei] voida vedota asetuksen N:o 3665/87 13 artiklan soveltamiseksi” (ts. säännöksen, jossa säädettiin tuolloin vientitukien saatavuudesta).

24 — Asetuksen N:o 1906/90 1 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa säädettiin seuraavaa: ”Tämän asetuksen säännökset eivät koske: vientiin [Euroopan unionin] ulkopuolelle tarkoitettua siipikarjanlihaa.” Vastaava säännös sisältyi pääasian tosiseikkojen tapahtumahetkellä asetuksen N:o 1234/2007 liitteessä XIV olevan B osan I kohdan 2 alakohdan a alakohtaan.

25 — Tuomion 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

26 — Vientitukien soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä yhtenäishintajärjestelmään kuuluvien tuotteiden alalla 21.12.1967 annettu komission asetus N:o 1041/67/ETY (EYVL 1967, 314, s. 9).

27 — Tuomion 28 kohta.

28 — Tuomion 30 kohta.

29 — Tuomion 35 kohta.

30 — Tuomion 36 kohta.

31 — Tuomion 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

41. Tuomiossa Nowaco Germany vahvistetut periaatteet pätevät mielestäni myös käsiteltävään asiaan.

42. On kuitenkin myös tärkeää huomata, että tuomiossa Nowaco Germany se, minkä oli katsottava olevan ”laadultaan virheetön, kunnollinen ja myyntikelpoinen”, määritettiin suoraan viittaamalla unionissa sovellettavien kaupan pitämisen vaatimusten soveltamista koskeviin yksityiskohtaisiin sääntöihin, nimittäin asetuksen N:o 1538/91 6 ja 7 artiklaan. Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimen on tarkasteltava *kahden* säännösryhmän keskinäistä vuorovaikutusta. Ensimmäisen ryhmän muodostavat Euroopan unionissa parhaillaan sovellettavat kaupan pitämisen vaatimukset. Käsiteltävän asian kannalta merkitykselliset vaatimukset sisältyvät asetuksen N:o 543/2008 15 *ja* 16 artiklaan.[32] Toisen ryhmän muodostaa asetuksen N:o 612/2009 28 artiklan 1 kohtaan sisältyvä säännös, joka koskee tilanteita, joissa vientitukia voidaan maksaa, ja johon sisältyy tärkeä sääntö siitä, milloin tuotteet ”täyttävät” vaatimuksen, jonka mukaan niiden on oltava laadultaan virheettömiä, kunnollisia ja myyntikelpoisia.[33]

– Asian tarkastelu

43. Aloitan tarkastelemalla ihmisravinnoksi soveltuvan siipikarjanlihan luokitusta koskevien sääntöjen ja sen vesipitoisuutta koskevien sääntöjen lainsäädäntöhistoriaa. Luokitussäännöt otettiin käyttöön asetuksella N:o 1538/91 (asetuksen N:o 543/2008 edeltäjä), jonka mukaan siipikarjanliha oli luokiteltava kahteen luokkaan eli A- ja B-luokkaan. Vaikka A-luokkaan kuuluva liha on laadukkaampaa kuin B-luokkaan kuuluva liha, molempia pidetään täysin myyntikelpoisina sisämarkkinoilla. Kaksi vuotta myöhemmin jäädytetyn siipikarjanlihan vesipitoisuutta koskevat säännöt sisällytettiin asetukseen N:o 1538/91 asetuksella N:o 2891/93.[34] Nämä säännöt ovat pysyneet pääosin muuttumattomina ja sisältyvät nykyisin asetuksen N:o 543/2008 15 ja 16 artiklaan.

44. Kun tarkastellaan seuraavaksi vesipitoisuutta koskevia sääntöjä, 15 artiklan mukainen peruslähtökohta on se, että kaupan tai ammatillisen toiminnan kohteena olevia jäädytettyjä kananpoikia voidaan pitää kaupan ainoastaan, jos vesipitoisuus ei ylitä valutuskokeella tai kemiallisella kokeella todettuja raja-arvoja.[35] Saman asetuksen 16 artiklan 6 kohdan ensimmäiseen alakohtaan sisältyy kuitenkin *erityisvaltuutus*, jolla kananpoikia, joiden vesipitoisuus ylittää sallitut raja-arvot, voidaan tästä huolimatta pitää kaupan (”– – toimivaltainen viranomainen toteuttaa aiheelliset toimenpiteet, *joiden tarkoituksena on mahdollistaa mainitun erän kaupan pitäminen [Euroopan unionissa] sellaisenaan*”), joskin tiukoin merkintävaatimuksin (”sillä edellytyksellä, että kyseisten ruhojen yksittäispakkaukset sekä ryhmäpakkaukset varustetaan teurastamossa toimivaltaisen viranomaisen valvonnassa nauhalla tai etiketillä, jossa on vähintään yksi liitteessä X olevista maininnoista punaisin isoin kirjaimin”). Mainitun 16 artiklan 2 ja 3 kohdassa asetetaan muita takeita, joilla pyritään varmistamaan, että jos kananpoikia pidetään kaupan unionissa – ja niitä selkeästi *voidaan* laillisesti pitää näin kaupan – ne on merkitty asianmukaisesti ja näkyvästi.

45. 16 artiklan 6 kohdan toisen alakohdan viimeisessä virkkeessä säädetään ainoastaan yhdestä poikkeuksesta näihin merkintävaatimuksiin: ”Jos toimivaltaiselle viranomaiselle todistetaan, että – – tarkoitettu erä on tarkoitettu vientiin, toimivaltainen viranomainen toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet sen estämiseksi, ettei kyseistä erää pidetä kaupan [Euroopan unionissa].”

32 — Nämä säännökset sisältyivät aiemmin asetuksen N:o 1538/91 14 a artiklan 1 kohtaan, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksen N:o 2891/93 1 artiklan 7 kohdalla.

33 — Tämä säännös otettiin ensimmäisen kerran käyttöön asetuksen N:o 800/1999 21 artiklassa. Yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että kyseisessä säännöksessä on vahvistettu sen voimaantuloajankohtana olemassa ollut oikeudellinen tilanne; ks. tuomio Nowaco Germany, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

34 — 1.10.1993 annettu komission asetus (ETY) N:o 2891/93 (EYVL 1993, L 263, s. 12).

35 — Ks. edellä alaviite 8.

46. Voidaan – itsestään selvästi – todeta, että kananpojat, joissa on tällainen pakkausmerkintä, esitetään eri tavalla kuluttajalle (tai talouden toimijalle, joka ostaa ne tukusta jatkojalostusta varten) kuin kananpojat, joiden vesipitoisuus on asetuksessa N:o 543/2008 asetettujen raja-arvojen mukainen. Sehän on näiden säännösten olennainen ajatus. Asetuksen 16 artiklaan sisältyvillä yksityiskohtaisilla säännöillä varmistetaan, että ostajan tietoisuuteen saatetaan tiukkojen merkintävaatimusten avulla se, että näin merkittyjen kananpoikien vesipitoisuus on suurempi. Ei ole vaikea kuvitella, että ostaja odottaakin maksavansa siitä alhaisemman hinnan kuin hänen on maksettava kananpojista, joita *ei* ole merkitty tällä tavalla. Molemmat ovat kuitenkin kananpoikia, joita voidaan laillisesti pitää kaupan Euroopan unionissa. Voidaankin kohtuudella olettaa, että ne kilpailevat keskenään.

47. Tässä yhteydessä on nähdäkseni olennaista palauttaa mieleen jaottelu, jonka yhteisöjen tuomioistuin teki tuomiossa Nowaco Germany (C 353/04, EU:C:2006:522) erottaessaan ”vaatimukset, jotka koskevat välittömästi tuotteiden laatua” ja ”muut (esim. tuotteiden nimikkeisiin ja merkintöihin liittyvät) säännökset, joiden tarkoituksena on tiedottaminen kuluttajille ja taloudellisille toimijoille”. Ensi näkemältä 16 artiklan 6 kohdan vaatimus vaikuttaisi tuotteiden merkintöihin liittyvältä vaatimukselta, joka – edellyttäen että sitä noudatetaan – mahdollistaa näin merkityn tuotteen saattamisen unionin markkinoille aivan kuten *mitkä tahansa muut kananpojat, jotka täyttävät kaikki muut tuotteen laatuvaatimukset*. Palaan tähän kysymykseen jäljempänä tutkiessani tarkemmin tavanomaisten olosuhteiden käsitettä. [36]

48. Korostan, että on kokonaan ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen, joka yksin arvioi tosiseikkoja, asia tehdä tarvittavat toteamukset siitä, täyttivätkö jäädytetyt kananpojat, joille Doux haki vientitukia, kaikki muut tuotteen laatuvaatimukset. Periaatteellinen kysymys tässä yhteydessä on se, voidaanko kananpoikia, joiden vesipitoisuus ylittää asetetut raja-arvot, pitää lainmukaisesti kaupan unionissa. Vastaus tähän periaatteelliseen kysymykseen vaikuttaisi olevan myöntävä.

49. Tarkastelen seuraavaksi asetuksen N:o 612/2009 28 artiklan 1 kohtaan sisältyvää vientitukioikeutta koskevaa erityissäännöstä. Olivatko pääasiassa riidanalaiset tuotteet ”laadultaan virheettömiä, kunnollisia ja myyntikelpoisia”, jolloin ne täyttivät kyseisen säännöksen ensimmäisen alakohdan edellytyksen?

50. Saman kohdan toisessa alakohdassa säädetään, että tuotteet täyttävät vaatimuksen, jonka mukaan ne ovat laadultaan virheettömiä, kunnollisia ja myyntikelpoisia, kun i) niitä voidaan pitää kaupan Euroopan unionin alueella ”tavanomaisissa olosuhteissa sellaisina kun ne kuvaillaan tukihakemuksessa” [37] ja kun ii) ”tuotteet on tarkoitettu ihmisravinnoksi, niiden ominaisuudet tai kunto eivät estä niiden käyttöä tai rajoita huomattavasti niiden käyttöä tähän tarkoitukseen”.

51. Toisen edellytyksen täyttyminen on suhteellisen helppo ratkaista.

52. Doux on esittänyt esimerkkejä Ranskan viranomaisten antamista terveystodistuksista, jotka osoittavat, että riidanalainen siipikarjanliha oli todettu ”terveeksi” siltä osin kuin siinä ei muun muassa havaittu merkkejä tartuntataudeista ja se oli tuotettu unionin hygieniasäännösten mukaisesti ja soveltui ihmisravinnoksi.

53. Yhtäältä, vaikka asetukseen N:o 543/2008 ei sisälly vaatimusta terveystodistuksen myöntämisestä siipikarjanlihalle, jonka vesipitoisuus ylittää asetetut raja-arvot, tällaisen todistuksen olemassaolo on asia, jonka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on oikeutettu ottamaan huomioon arvioidessaan asetuksen N:o 612/2009 28 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan edellytyksen täyttymistä.

36 — Ks. jäljempänä tämän ratkaisuehdotuksen 62–65 kohta.

37 — Tuotteen myyntikelpoisuus ”tavanomaisissa olosuhteissa” on olennainen osa vaatimusta, jonka mukaan sen on oltava ”laadultaan virheetön, kunnollinen ja myyntikelpoinen”: ks. tuomio 1.12.2005, Fleisch-Winter (C-309/04, EU:C:2005:732, 21 kohta; jäljempänä tuomio Fleisch-Winter).

54. Toisaalta ei ole välttämätöntä, että riidanalainen siipikarjanliha on luokiteltu asetuksen N:o 543/2008 7 artiklassa tarkoitettuun A-luokkaan, koska myös B-luokkaan luokitellut kananpojat täyttävät tämän edellytyksen. [38] Euroopan unionin ulkopuolelle vietävän, ihmisravinnoksi tarkoitetun siipikarjanlihan laadun on siten oltava *tarkoitukseen sopivaa*, mutta sen ei tarvitse osoittaa olevan parasta unionissa tuotettua lihaa.

55. Toisen edellytyksen täyttäminen, vaikka onkin tarpeen, ei kuitenkaan riitä vientituen saamiseen. Siitä, että riidanalaiset tuotteet täyttävät terveysvaatimukset ja ovat liiketoimen kohteena, ei seuraa, että niitä on pidettävä myyntikelpoisina tavanomaisissa olosuhteissa ja siten laadultaan virheettöminä, kunnollisina ja myyntikelpoisina. [39]

56. Mikä on sitten tilanne ensimmäisen edellytyksen osalta, jonka mukaan siipikarjanlihaa pidetään kaupan ”tavanomaisissa olosuhteissa”?

57. Tässä yhteydessä on ehdottoman tärkeää tutkia kahta oikeustapausta, joissa katsottiin, että tuotteita *ei* pidetty kaupan tavanomaisissa olosuhteissa.

58. Tuomiossa SEPA (C-409/03, EU:C:2005:319) kyseinen talouden toimija oli vienyt kolmansiin maihin lihaa, joka oli teurastettu erityisissä teurastamoissa (nk. eristetyt teurastamot), joissa Saksan kansallisen lainsäädännön mukaan teurastetaan sairaat ja kiireellisesti erityisistä syistä (esim. onnettomuuden johdosta) teurastettavat eläimet. Talouden toimijalle oli myönnetty vientitukia tällaiselle lihalle vuoden 1997 lokakuuhun asti. Se haki marraskuussa 1997 vientituen myöntämistä sellaista pakastettua naudanlihaa sisältävälle lähetykselle, joka oli peräisin kiireellisesti erityisistä syistä (esim. onnettomuuden johdosta) teurastetuista eläimistä, mutta kansallinen toimivaltainen viranomainen kieltäytyi vientituen myöntämisestä siitä syystä, ettei kyseinen tuote ollut ”laadultaan kunnollista ja myyntikelpoista”. Vaikka liha oli eläinlääkärin antamien todistusten mukaan ihmisravinnoksi kelpaavaa, sille asetettiin merkittäviä rajoituksia Saksan lainsäädännössä. Rajoitukset koskivat sen tuotantoa, käsittelyä ja myyntiä. Kyseistä lihaa sai etenkin saattaa markkinoille vain eristettyjen teurastamoiden tietyillä myyntipaikoilla, joiden oli oltava toimivaltaisen viranomaisen tätä varten erityisesti hyväksymiä ja valvomia. Myös lihan liikkumiselle (silloisessa) yhteisössä oli asetettu rajoituksia, koska sitä voitiin myydä ainoastaan paikallisesti. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että tuotteita, joihin sovelletaan tällaisia rajoituksia, ei voida pitää myyntikelpoisina tavanomaisissa olosuhteissa.

59. Nämä olosuhteet vaikuttavat hyvin erilaisilta kuin asetuksen N:o 543/2008 16 artiklan 6 kohdassa säädetyt olosuhteet. Kyseisen säännöksen ensimmäisen ja kolmannen alakohdan mukaan ”toimivaltainen viranomainen toteuttaa aiheelliset toimenpiteet, joiden tarkoituksena on mahdollistaa mainitun erän kaupan pitäminen [Euroopan unionissa] sellaisenaan” *sillä edellytyksellä*, että tuote on merkitty asianmukaisesti.

60. Tuomio Fleisch-Winter (C-309/04, EU:C:2005:732) koski myös kieltäytymistä myöntää vientitukea pakastetulle naudanlihalle. Mainitussa asiassa huolta herätti se, että kyseinen liha oli tuotettu Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja tuotu Belgiaan niissä säännöksissä asetetun vientikiellon vastaisesti, jotka oli annettu naudan spongiformisen enkefalopatian (BSE) leviämiseltä suojautumiseksi. [40]

38 — Ainoastaan kananpoikia, joiden laatu ei täytä B-luokan vaatimuksia, ei voida pitää kaupan unionissa: ks. edellä alaviite 7.

39 — Tuomio 26.5.2005, SEPA (C-409/03, EU:C:2005:319, 30 kohta).

40 — Tietyistä BSE:hen liittyvistä kiireellisistä suojatoimenpiteistä 27.3.1996 tehty komission päätös 96/239/EY (EYVL 1996, L 78, s. 47), sellaisena kuin se on muutettuna 11.6.1996 tehdyllä komission päätöksellä 96/362/EY (EYVL 1996, L 139, s. 17), jonka 1 artiklan mukaan Yhdistynyt kuningaskunta ei saa toimittaa alueeltaan muihin jäsenvaltioihin tai kolmansiin maihin Yhdistyneessä kuningaskunnassa teurastettujen nautaeläinten lihaa.

61. Tuotteita, jotka kuuluvat sellaisen vientikiellon piiriin, jota sovelletaan Euroopan unionin alueella ja vientiin kolmansiin maihin BSE-kriisin kaltaisen tilanteen seurauksena, ei selvästikään voida pitää myyntikelpoisina tavanomaisissa olosuhteissa. Käsiteltävän asian olosuhteet eroavat nähdäkseni merkittävästi edellä mainitusta tapauksesta.

62. Asetuksen N:o 543/2008 16 artiklan 6 kohta on salliva säännös. Siinä ei suinkaan kielletä sellaisen siipikarjanlihan myyntiä, jonka vesipitoisuus ylittää asetetut raja-arvot, vaan nimenomaisesti sallitaan sen kaupan pitäminen sillä edellytyksellä, että se on merkitty näkyvästi. [41]

63. Näin ollen kyseisestä säännöksestä voidaan nähdäkseni kohtuudella päätellä, että unionin lainsäätäjä katsoi, että ”kaupan tai ammatillisen toiminnan kohteena olevien” kananpoikien lihaa, joka soveltuu muilta osin tarkoitukseensa, ”voidaan pitää kaupan [Euroopan unionin] sisällä”, vaikka sen vesipitoisuus ylittää asetetut raja-arvot, edellyttäen, että se on merkitty asianmukaisesti.

64. Tällainen merkintävaatimus ei aseta merkittäviä rajoituksia kyseisten tuotteiden tuotannolle, käsittelylle tai myynnille sellaiseen siipikarjanlihaan nähden, joka on asetettujen raja-arvojen mukaista. Unionin lainsäädäntöön ei (esimerkiksi) sisälly vaatimusta, jonka mukaan kananpoikia, joiden vesipitoisuus ylittää asetetut raja-arvot, olisi tuotettava erityisissä tuotantolaitoksissa, että niitä olisi myytävä muissa myyntipisteissä kuin raja-arvojen mukaisia kananpoikia tai että niitä voidaan käyttää ainoastaan tietyissä prosesseissa tai tiettyihin tarkoituksiin.

65. Vaikuttaa näin ollen siltä, että koska ei ole hyväksytty sääntöjä, joilla rajoitetaan kyseisen siipikarjanlihan liikkumista Euroopan unionin alueella, tai sääntöjä, joilla rajoitetaan merkittävästi tämän tuotteen tuotantoa, käsittelyä tai myyntiä siinä jäsenvaltiossa, jossa siipikarjanlihaa kasvatetaan, vaatimus, että tuote on merkittävä asetuksen N:o 543/2008 16 artiklan 6 kohdan mukaisesti ei vielä tarkoita sitä, ettei lihaa pidetä kaupan Euroopan unionin alueella ”tavanomaisissa olosuhteissa”.

66. Muistutan myös, että tuomiossa Nowaco Germany (C 353/04, EU:C:2006:522) todettiin nimenomaisesti, että ”muut (esim. tuotteiden *nimikkeisiin ja merkintöihin* liittyvät) säännökset, joiden tarkoituksena on *tiedottaminen* kuluttajille ja taloudellisille toimijoille, eivät koske tätä laatua *eikä* niihin voida vedota [vientituen epäämiseksi]” (tuomion 38 kohta, kursivointi tässä). [42] Asetuksen N:o 543/2008 16 artiklan 6 kohdan mukaisesti tuotteeseen liitetyissä pakkausmerkinnöissä yksilöidään nähdäkseni tuote ”kananpojiksi, joiden vesipitoisuus ylittää [EU]-normin”, ja tässä mielessä *pakkausmerkinnöissä* annetaan tuotteelle eri *nimike* kuin ”tavanomaisille kananpojille”. [43] Voisi odottaa, että liikaa vettä sisältäviä kananpoikia pidetään kaupan alhaisempaan hintaan kuin näiden raja-arvojen mukaisia kananpoikia. Pakkausmerkintöjen tarkoituksenahan on *tiedottaminen* kuluttajille ja talouden toimijoille.

67. Kattavuuden vuoksi lisään, että asetuksen N:o 612/2009 28 artiklan 1 kohdan neljännessä alakohdassa säädetään, että ”[vientituki] myönnetään kuitenkin myös silloin kun vietyihin tuotteisiin sovelletaan määrämaissa pakollisia, erityisesti terveyttä tai hygieniaa koskevia erityisvaatimuksia, jotka eivät vastaa [Euroopan unionissa] voimassa olevia vaatimuksia tai käytäntöjä”. [44] Tällaisissa säännöissä säädettäisiin oletettavasti kuluttajansuojasta ja/tai tuotetiedoista tasolla, jota kyseisen kolmannen maan toimivaltaiset viranomaiset pitävät asianmukaisena. Tämä vaikuttaa olevan unionin lainsäätäjän nimenomaisesti omaksuma lähestymistapa, kun se on säätänyt, että tällaisissa olosuhteissa vientituki ”*myönnetään*” (kursivointi tässä). Unionin tuomioistuimella ei ole käytettävissään tietoja, joista ilmenisi, kuuluvatko riidanalaiset tuotteet mahdollisesti kyseisen säännöksen soveltamisalaan. Tämäkin on asia, jota ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarvittaessa tutkittava.

41 — 16 artiklan 6 kohdan kolmannen alakohdan mukaan pakkausmerkinnät on sijoitettava näkyvään paikkaan ja yksittäispakkauksissa kirjainten on oltava vähintään yhden senttimetrin ja ryhmäpakkauksissa kahden senttimetrin korkuisia.

42 — Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 40 kohta.

43 — Asetuksen N:o 543/2008 liitteessä X esitetään nimikkeiden antamisessa käytettävien pakkausmerkintöjen sanamuodot.

44 — Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 10 kohta.

– Taustalla olevia näkökohtia

68. Komission mukaan on tarpeen pitää mielessä, että vientitukijärjestelmän tavoite on tukea taloudellisesti maailmanmarkkinoille vietäviä tuotteita ja välttää tällaisten tuotteiden ylijäämien syntymistä sisämarkkinoilla, mikä johtaa hintojen laskemiseen ja talouden toimijoiden tulojen pienenemiseen.[45] Siipikarjanlihan, jonka vesipitoisuus ylittää asetetut raja-arvot, ei pitäisi olla oikeutettu vientitukeen, koska se ei kilpaile raja-arvojen mukaisen siipikarjanlihan kanssa. Heikkolaatuisten jäädytettyjen kananpoikien vienti heikentää unionin maataloustuotteiden imagoa eikä siten ansaitse taloudellista tukea.

69. En pidä komission näkemystä vakuuttavana.

70. Ennakkoratkaisupyyntöön ei ensinnäkään sisälly tietoja, joista ilmenisi, miten siipikarjanlihaa, joka on asetettujen raja-arvojen mukaista, ja siipikarjanlihaa, joka ylittää raja-arvot, myydään unionissa. Molemmantyyppisiä jäädytettyjä kananpoikia joko voidaan tai ei voida myydä samassa myyntiketjun vaiheessa samoille ostajille samoihin tarkoituksiin. Toiseksi ei ole esitetty, todistettiinko riidanalaisen siipikarjanlihan tapauksessa, että se on tarkoitettu vientiin, asetuksen N:o 543/2008 16 artiklan 6 kohdan toisen alakohdan mukaisesti.[46] Jos näin oli, toimivaltainen viranomainen olisi ollut velvollinen toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet sen estämiseksi, ettei asetetut raja-arvot ylittävää siipikarjanlihaa pidetä kaupan unionissa, eikä tosiseikkojen perusteella esille nousisi kysymystä siitä, kilpailiko se kyseisten raja-arvojen mukaisen siipikarjanlihan kanssa.[47] Kolmanneksi vaistonvaraisesti vaikuttaa mahdolliselta olettaa, että jäädytetyt kananpojat, joita pidetään kaupan unionin alueella asetuksen N:o 543/2008 16 artiklan 6 kohdan merkintäsäännösten mukaisesti, kilpailevat todennäköisesti unionissa suoraan sellaisen siipikarjanlihan kanssa, joka on asetettujen raja-arvojen mukaista.[48] Tarvittavien tosiseikkoja koskevien toteamusten esittäminen on tietysti kansallisen tuomioistuimen asia. Vaikuttaa lisäksi hieman puolueelliselta väittää, että heikkolaatuisen jäädytetyn kananpojan vienti heikentää unionin maataloustuotteiden imagoa, kun samaa tuotetta voidaan, kuten edellä nähtiin, pitää laillisesti kaupan unionissa.

71. Tähdennän myös, että sillä, oliko nämä nimenomaiset jäädytetyt kananpojat tosiasiallisesti varustettu 16 artiklan 6 kohdan mukaisesti päällysmerkinnöillä, joiden mukaan ne sisältävät liikaa vettä, ei ole merkitystä tutkittaessa sitä periaatteellista kysymystä, ovatko tällaiset kananpojat laadultaan kunnollisia ja myyntikelpoisia. *Jos* tällaisia kananpoikia myydään unionin sisämarkkinoilla, ne on tietysti varustettava päällysmerkinnöillä. Molemmat näistä eristä – tosiseikkojen perusteella – vietiin unionista.

72. Katson näin ollen, että jäädytettyjä ja pakastettuja kananpoikia, joiden vesipitoisuus ylittää asetuksen N:o 543/2008 15 artiklan 1 kohdassa asetetut raja-arvot, voidaan pitää ”laadultaan virheettöminä, kunnollisina ja myyntikelpoisina” sillä perusteella, että siipikarjanlihaa voidaan pitää kaupan unionin alueella asetuksen N:o 612/2009 28 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa ”tavanomaisissa olosuhteissa”, edellyttäen että se on merkitty asetuksen N:o 543/2008 16 artiklan 6 kohdan mukaisesti eikä siihen sovelleta erityisiä sääntöjä, etenkään niitä, joilla rajoitetaan sen liikkumista unionin alueella tai paikallisesti jäsenvaltiossa tai joilla rajoitetaan merkittävästi sen tuotantoa, käsittelyä tai myyntiä.

45 — Komission mukaan tämä politiikka on nyt muuttunut ja uusi kanta ilmenee asetuksesta N:o 1308/2013.

46 — Doux’n kirjallisten huomautusten liitteessä 4 esitetään kolme esimerkkiä terveystodistuksista (”certificats sanitaires”). Yksi niistä on päivätty 31.5.2013. Kahta muuta todistusta ei ole päivätty. Terveystodistukset osoittavat Ranskan viranomaisten todistaneen, että siipikarjanliha *hyväksyttiin* vientiin kaikissa kolmessa tapauksessa. Ei kuitenkaan ole selvää, myönnettiinkö todistukset sen *todistamiseksi*, että siipikarjanliha on tarkoitettu vientiin, vai myönnettiinkö niitä ylipäätään asetuksen N:o 543/2008 16 artiklan 6 kohdan tarkoituksiin.

47 — Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 66 kohta.

48 — Siten suora kilpailu, joka saattaa vallita näiden kahden unionissa laillisesti kaupan pidettävän kananpojan tyypin välillä, mahdollistaa sen, että voidaan valita joko tuote X (kananpoika, jonka vesipitoisuus on asetettujen raja-arvojen mukainen ja jonka hinta on korkeampi) tai tuote Y (kananpoika, jonka vesipitoisuus ylittää raja-arvot ja jonka hinta on alhaisempi).

Neljäs ennakkoratkaisukysymys

73. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee neljännellä kysymyksellään, ovatko tarkastukset sen toteamiseksi, ylittääkö jäädytettyjen kananpoikien vesipitoisuus asetetut raja-arvot, riittävän täsmällisiä vai onko Ranskan viranomaisten annettava asetuksen N:o 543/2008 18 artiklan 2 kohdan nojalla sääntöjä vientiin tarkoitettujen tuotteiden tarkastamiseksi.

74. Vaikka asetuksilla onkin välitön oikeusvaikutus kansallisissa oikeusjärjestyksissä, tästä säännöstä poiketaan, jos kyseisen asetuksen säännökset *eivät* ole riittävän täsmällisiä.[49] Asetuksen N:o 543/2008 18 artiklan 2 kohta kuuluu tämän poikkeuksen piiriin, sillä siinä nimenomaisesti edellytetään, että jäsenvaltiot antavat muun muassa 15 ja 16 artiklassa säädettyjä tarkastuksia koskevat yksityiskohtaiset käytännön säännöt unionissa kaupan pidettävien jäädytettyjen kananpoikien osalta.

75. Tarkasteltavana on nyt kuitenkin talouden toimijoille myönnettävän taloudellisen tuen saatavuus sellaisille jäädytetyille kananpojille, jotka on tarkoitus viedä kolmansiin maihin, eikä näitä sääntöjä voida soveltaa. Tästä tilanteesta säädetään sen sijaan asetuksen N:o 1276/2008 5 artiklan 4 kohdassa, jonka mukaan vientitullipaikan on varmistettava, että vietävät tuotteet ovat laadultaan virheettömiä, kunnollisia ja myyntikelpoisia asetuksen N:o 612/2009 28 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Tullitoimipaikan on tässä yhteydessä otettava huomioon sovellettavat unionin säännökset, mukaan lukien asetuksen N:o 543/2008 15 artikla, ja muut merkitykselliset eläinten terveyttä koskevat säännökset. Asetuksen N:o 1276/2008 5 artiklan 4 kohdassa ei velvoiteta jäsenvaltioita antamaan yksityiskohtaisia käytännön sääntöjä.

76. Katson näin ollen, ettei jäsenvaltioilla ole asetuksen N:o 543/2008 nojalla velvoitetta antaa yksityiskohtaisia käytännön sääntöjä sen toteamiseksi, ylittääkö vientiin tarkoitettujen jäädytettyjen kananpoikien vesipitoisuus kyseisen asetuksen liitteissä VI ja VII asetetut raja-arvot.

Viides ennakkoratkaisukysymys

77. Asetuksen N:o 543/2008 16 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jäädytettyjen ja pakastettujen kananpoikien vesipitoisuuden tarkastukset suoritetaan säännöllisesti, vähintään joka toinen kuukausi, kunkin valmistuslaitoksen osalta liitteessä VI tai liitteessä VII annettujen ohjeiden mukaisesti. Jos tällaisten tarkastusten tulokset osoittavat, että vesipitoisuus ylittää asetetut raja-arvot, tuotteita ei pidetä asetuksen N:o 543/2008 mukaisina. Teurastamo voi kuitenkin pyytää 16 artiklan 5 kohdan nojalla tarkastuksen tulosten vastakkaista analyysiä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee viidennessä kysymyksessään, onko myös viejillä oikeus pyytää vastakkaista analyysiä näiden säännösten mukaisesti vientiin tarkoitetun siipikarjanlihan osalta ja olisiko tällaiset tarkastukset tehtävä kyseisen talouden toimijan läsnä ollessa.

78. Mielestäni tähän kysymykseen on vastattava kieltävästi.

79. Asetuksen N:o 543/2008 16 artiklan 2 kohdassa ensinnäkin selvennetään, että jäädytettyjen kananpoikien vesipitoisuuden tarkastuksia (sellaisina kuin ne mainitaan 15 artiklan 1 kohdassa) ei tarvitse suorittaa niille ruhoille, jotka on tarkoitettu yksinomaan vientiin. Kuten olen edellä jo todennut, ennakkoratkaisupyynnöstä ei ilmene, oliko kyseisille tuotteille myönnetty *todistus*, jonka mukaan ne on tarkoitettu yksinomaan vientiin (tai ellei niille ollut myönnetty todistusta, milloin ne tarkasti ottaen tarkoitettiin vientiin).

49 — Tuomio 7.7.2011, Rakvere Piim ja Maag Piimatööstus (C-523/09, EU:C:2011:460, 16–18 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

80. Toiseksi vientitavaroiden tarkastusmenettelyistä säädetään tullikoodeksissa. Asetuksen 16 artiklan 2 ja 5 kohtaan sisältyviä säännöksiä, jotka koskevat unionin alueella kaupan pidettäviä jäädytettyjä kananpoikia, ei siis sovelleta siinä vaiheessa. Tullikoodeksissa ”– – säädetään eräänlaisesta viejän ja kansallisen tulliviranomaisen välisestä yhteistyöstä – –”.[50] Asian kannalta merkityksellisenä ajankohtana ilmoittajalla (tai pääasian yhteydessä viejällä) tai hänen edustajallaan oli oikeus olla läsnä tavaroita tarkastettaessa ja näytteitä otettaessa. On huomattava, että hänellä oli myös oikeus pyytää lisätarkastusta tai -näytteenottoa arvioidessaan, etteivät toimivaltaisten viranomaisten saamat tulokset olleet päteviä.[51]

81. Kolmanneksi jättäessään vientitukihakemuksen viejä väittää edelleen joko nimenomaisesti tai epäsuorasti, että kyseinen tuote on ”laadultaan virheetön, kunnollinen ja myyntikelpoinen”. Viejän tehtävä on kansallisen lainsäädännön todistamista koskevien sääntöjen mukaisesti osoittaa, että tämä vaatimus täyttyy tosiasiallisesti, jos kansalliset viranomaiset kyseenalaistavat hakemuksen. Tämä ei vaikuta ensi näkemältä moitittavalta järjestelyltä. Lisään vielä, että perusoikeuskirjan 41 artikla koskee yksinomaan – kuten sen 1 kohdassa nimenomaisesti selvennetään – yksilön oikeutta siihen, että ”unionin toimielimet, elimet ja laitokset käsittelevät hänen asiansa puolueettomasti, oikeudenmukaisesti ja kohtuullisessa ajassa”. Se ei näin ollen voi olla merkityksellinen talouden toimijan ja tulliviranomaisten välisen suhteen kannalta.

82. Koska asetuksen N:o 543/2008 16 artiklan 2 kohtaa ei sovelleta menettelyihin vientiin tarkoitetun jäädytetyn siipikarjanlihan tarkastamiseksi, 16 artiklan 5 kohdassa säädettyä oikeutta vastakkaiseen analyysiin ei myöskään sovelleta.

Ratkaisuehdotus

83. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Tribunal administratif de Rennesin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

— Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä siipikarjanlihan kaupan pitämisen vaatimusten osalta 16.6.2008 annetun komission asetuksen (EY) N:o 543/2008 liitteessä VI olevassa 7 kohdassa vesipitoisuudelle asetetut raja-arvot ovat unionin oikeuden mukaisia.

— Jäädytettyjä ja pakastettuja kananpoikia, joiden vesipitoisuus ylittää asetuksen N:o 543/2008 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut raja-arvot, voidaan pitää ”laadultaan virheettöminä, kunnollisina ja myyntikelpoisina” sillä perusteella, että siipikarjanlihaa voidaan pitää kaupan unionin alueella maataloustuotteiden vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 7.7.2009 annetun komission asetuksen (EY) N:o 612/2009 28 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa ”tavanomaisissa olosuhteissa”, edellyttäen, että se on merkitty asetuksen N:o 543/2008 16 artiklan 6 kohdan mukaisesti eikä siihen sovelleta erityisiä sääntöjä, etenkään sellaisia, joilla rajoitetaan sen liikkumista Euroopan unionin alueella tai paikallisesti jäsenvaltiossa tai joilla rajoitetaan merkittävästi sen tuotantoa, käsittelyä tai myyntiä.

— Jäsenvaltioiden ei tarvitse asetuksen N:o 543/2008 nojalla antaa yksityiskohtaisia käytännön sääntöjä sen toteamiseksi, ylittääkö vientiin tarkoitettujen jäädytettyjen kananpoikien vesipitoisuus kyseisen asetuksen liitteissä VI ja VII asetetut raja-arvot.

50 — Tuomio 7.9.2006, Nowaco Germany (C 353/04, EU:C:2006:522, 63 kohta).

51 — Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 11 kohta.

— Asetuksen N:o 543/2008 16 artiklan 2 ja 5 kohta eivät koske menettelyjä vientiin tarkoitettujen jäädytettyjen kananpoikien tarkastamiseksi. Tältä osin merkitykselliset säännökset sisältyvät yhteisön tullikoodeksista 23.4.2008 annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 450/2008.